

Reguleringsimpactanalyse voor Het decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel
RIA	Ja
JoKER	Neen
armoedetoets	Ja
link naar de regelgevingsagenda	http://regelgevingsagenda.bestuurszaken.be/regelgevingsagenda-initiatief/titel-cj-sm-c-11401

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	sofie.taghon@cj-sm.vlaanderen.be
organisatie	Vlaamse Overheid
beleidsdomein	CJSM
entiteit	Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2 Titel en fase

Titel

Voorontwerp van decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk

Fase

Momenteel bevindt het regelgevingsproces zich in de fase analyse en redactie.

Het RIA-advies wordt gevraagd met het oog op de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet door de Vlaamse Regering.

3 Samenvatting

Het Decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk van 2003 wordt opgeheven – met uitzondering van de artikelen die betrekking hebben op het steunpunt en de belangenbehartiger - en vervangen door een geheel nieuw decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk met als motieven:

- Sociaal-cultureel volwassenenwerk als civiele actor erkennen en in verschillende levensdomeinen mogelijk maken
- Sociaal-cultureel ondernemerschap mogelijk maken
- Een zelf gekozen functiemix realiseren
- Een geactualiseerd functiekader introduceren
- Geactualiseerde elementen van de sociaal-culturele methodiek introduceren
- Een vlottere in- en uitstroom van organisaties mogelijk maken
- Een dynamisch financieel kader creëren
- Initiatieven voor laagdrempelige educatie integreren

Uit de drie opties opgenomen in deze RIA werd gekozen voor de tweede optie, namelijk een nieuw decreet. Dit kadert binnen de beleidsnota Cultuur 2014-2019 waarin de ontwikkeling van een geactualiseerd en toekomstgericht beleidskader voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt aangekondigd. Daarmee komt de Vlaamse Regering tegemoet aan de in het regeerakkoord omschreven doelstelling om het sociaal-cultureel volwassenenwerk te herwaarderen en te legitimeren. Diverse onderzoeken tonen aan dat het sociaal-cultureel werk bijdraagt tot een bewuste samenleving waarin burgers actief participeren, belangrijke thema's zoals diversiteit, digitale geletterdheid en burgerschap prominent op de agenda zet en bijdraagt tot sociale cohesie, maatschappelijk engagement en democratie.

4 Probleembeschrijving

Wijzigende maatschappelijke context

De sociaal culturele praktijk kent de laatste jaren ingrijpende veranderingen onder invloed van een aantal onmiskenbare maatschappelijke tendensen:

- De manier waarop individuen participeren aan het verenigingsleven transformeert. In de plaats van formeel geregelde, ideologisch geïnspireerde vormen van deelname treden meer geïndividualiseerd engagement, flexibele organisaties en meer eigen initiatief en zelforganisatie van burgers in de plaats.
- Er is een toenemend belang van de belevingscomponent en een meer wisselend engagement en ook ICT, sociale media en digitale toepassingen hebben onmiskenbaar een invloed op participatie.
- Het belang van informeel leren neemt toe. Een betere erkenning van informeel geleerde vaardigheden wint aan belang.
- Er is nood aan een meer duurzame invulling van de schaarse ruimte.
- Het middenveld moet zich ook positioneren ten aanzien van een zich steeds meer terugtrekkende overheid.
- Burgers zoeken een plek in een steeds meer diverse omgeving.

Instrumentarium

De bestaande instrumenten voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, met als voornaamste het decreet van 2003, komen onvoldoende tegemoet aan bovenvermelde noden. Het bestaande decreet gaat sterk uit van vaste beleidskaders waarbinnen sociaal-culturele organisaties zich bewegen en laat te weinig ruimte voor nieuwe vormen van sociaal-cultureel volwassenenwerk met (groei)potentieel. Instroom en uitstroom zijn zeer beperkt. De wijzigende rol en de evoluties van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, zaken waarover ook een uitgebreid repertorium voorhanden is, nopen tot een meer functionele (zelfgekozen) benadering van het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Andere regelgeving.

Middelen en instrumenten tonen een versnipperd karakter: grotere organisaties en sterke regionale spelers krijgen ondersteuning via het bestaande de decreet, organisaties voor doelgroepen vinden ondersteuning in het *Participatiedecreet*. Organisaties die voorheen door de provincies werden betoelaagd, zoeken een plaats op het Vlaamse niveau en tewerkstellingsmiddelen (DAC, gesco, interne staatsvorming) vonden hun weg via andere kanalen. Er is daarom nood aan een meer geïntegreerde benadering, waarbij de versnipperde middelen effectiever kunnen worden ingezet in één decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Samen met het werkveld werd in de loop van 2015 een beleidstraject opgezet. Dit gebeurde aan de hand van rondetafelgesprekken. Resultaat was een conceptnota die mee als basis diende voor discussie, onder meer via een hoorzitting en gedachtewisseling in het Vlaams Parlement in het voorjaar van 2016. Een aantal fracties in het Vlaams Parlement diende ook zelf een conceptnota in. Deze nota's vertonen op vele vlakken gelijkenissen met de initiële beleidsnota.

De huidige subsidie-instrumenten werden ter kennis gegeven aan de Europese Commissie om te kunnen genieten van de vrijstelling voor staatssteun toegekend door de Algemene groepsvrijstellingsverordening, VERORDENING (EU) Nr. 651/2014 VAN DE COMMISSIE van 17 juni 2014.

5 Beleidsdoelstelling

Dit decreet heeft tot doel om in het domein van het sociaal-cultureel volwassenenwerk organisaties te subsidiëren die een bijdrage leveren aan de emancipatie van mensen en groepen én aan de versterking van een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving door sociaal-culturele participatie van volwassenen te bevorderen, gedeelde samenlevingsvraagstukken tot publieke zaak te maken en mogelijke maatschappelijk vernieuwende praktijken die hierop een werkend antwoord kunnen bieden, te ontwikkelen en te verspreiden.

Dit decreet doet dat door de volgende werkmiddelen te voorzien:

- subsidies voor sociaal-culturele volwassenenorganisaties die een werking ontplooiën met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied of een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad;
- subsidies voor sociaal-culturele volwassenenorganisaties die een werking ontplooiën die afgestemd is op en complementair is aan één of meerdere specifieke regionale werkingsgebieden

Overzicht organisaties en federaties Sociaal-cultureel volwassenenwerk (gegevens 2016)

Landelijke vormingsinstellingen	Gespecialiseerde vormingsinstellingen	18
	Federaties van vormingsinstellingen voor personen met een handicap	3
	Federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap	1
	Syndicale vormingsinstellingen	3
Verenigingen		55
Volkshogescholen		13
Bewegingen		35
Totaal		128

6 Opties

→ **Nuloptie: voortzetting van een bestaande toestand**

De huidige regelgeving houdende subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt behouden

- Organisaties die gesubsidieerd werden op basis van het oude decreet, kunnen geen functionele vernieuwing inzetten, vermits ze zijn ingedeeld per werksoort en financiële continuïteit kennen met referentiejaar 2001, wat de nodige herbronning en vernieuwing van het landschap ernstig bemoeilijkt
- Organisaties hebben geen ruimte om door te groeien
- Er is geen of heel weinig ruimte voor nieuwe instroom van organisaties of voor uitstroom van slecht functionerende organisaties

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

Schrijven van een nieuw decreet houdende de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk

Deze optie komt het meest tegemoet aan de gestelde problemen. Het biedt de beste mogelijkheid om aan de beleidsdoelstellingen te voldoen.

→ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)**

Een beperkte aanpassing van het decreet door invoering van een subsidiebeperking, hogere inkorting van subsidies bij negatieve evaluatie en een strakkere remediëring om nieuwe ruimte te creëren.

Deze maatregel levert een beperkt voordeel om tegemoet te komen aan het probleem van instroom en uitstroom.

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

Sociaal-culturele volwassenenorganisaties binnen het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of binnen specifieke regio's

Armoedetoets

EIGEN CIJFERGEGEVENS

Hieronder volgen een aantal cijfergegevens en andere informatie i.v.m. de participatie van mensen in armoede aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De gegevens betreffen het kalenderjaar 2015 en zijn afkomstig uit de jaar- of voortgangsverslagen die de betrokken actoren bij de Vlaamse administratie hebben ingediend. Op basis van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk worden verenigingen, bewegingen en volkshogescholen gesubsidieerd. Op basis van flankerende maatregelen uit het Participatiedecreet van 18 januari 2008 zijn een beperkt aantal aanvullende gegevens beschikbaar, o.m. via Het Fonds Vrijtijds participatie, de lokale netwerken vrijetijds participatie van mensen in armoede en CultuurNet Vlaanderen.

Verenigingen

Van de 56 Vlaamse verenigingen die in 2015 subsidie ontvingen in het kader van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk, is er 1 vereniging die haar werking volledig op mensen in armoede richt, namelijk Welzijnsschakels vzw:

- Missie: Elke persoon verdient respect en heeft basisrechten. Welzijnsschakels roept mensen op om zich op vrijwillige basis in te zetten voor meer gelijke kansen en tegen uitsluiting door armoede of afkomst. Ieders bijdrage daarin waarderen ze.
- Deze vereniging werkt voor 100% rond armoedebestrijding. Enkele cijfers:
 - personeel: 5,7 VTE werking en 1 VTE projecten
 - subsidie: 124.616,35 euro + DAC- normalisering: 32.464,50 euro
 - voorziene subsidie voor verenigingen: 23.990.884,46 euro (enkel reguliere subsidie) => subsidie Welzijnsschakels = 0,52%
 - voorziene subsidie voor verenigingen: 26.555.000 euro (reguliere subsidie + subsidie interne staatshervorming) => subsidie Welzijnsschakels = 0,47%

Welzijnsschakels is de enige vereniging die haar werking helemaal ontwikkelt rond het thema armoede, maar dit wil niet zeggen dat de 55 andere Vlaamse verenigingen geen inspanningen doen voor mensen in armoede. We beschikken echter niet over cijfergegevens hierover. Een onderdeel van het gesubsidieerde verenigingsleven is het verenigingsleven van allochtonen en gezien het hoge armoederisico van migranten tellen deze zeker mensen in armoede onder hun leden.

Bewegingen

Van de 31 Vlaamse bewegingen die in 2015 subsidie ontvingen in het kader van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk, is er 1 beweging die haar werking volledig op mensen in armoede richt, namelijk Welzijnszorg vzw.

- personeel: 3,1 VTE
- subsidie: 169.998,05 euro
- voorziene subsidie voor bewegingen: 3.935.792,96 euro (reguliere subsidie) => subsidie Welzijnszorg = 4,3%
- voorziene subsidie voor bewegingen: 3.971.999,73 euro (reguliere subsidie + subsidie interne staatshervorming) => subsidie Welzijnszorg = 4,3%

Net zoals bij de werksoort verenigingen geldt ook hier de opmerking dat één beweging helemaal rond het thema armoede werkt, maar dat ook andere organisaties binnen de werksoort bewegingen dit thema opnemen. Zo is er bijvoorbeeld Bond Zonder Naam vzw die bepaalde kansengroepen opnieuw in het centrum van de maatschappij willen plaatsen, waaronder mensen in armoede, maar ook mensen met minder kansen in het algemeen: mensen met gezondheidsproblemen, ex-gedetineerden, mensen die eenzaam zijn, vluchtelingen etc.

Er wordt in het voortgangsrapport niet specifiek toegelicht hoeveel er naar welke werking gaat.

- o personeel: 13,31 VTE
- o subsidie: 108.518,35: hoeveel hiervan specifiek naar mensen in armoede is gegaan, is onduidelijk.

Ook andere bewegingen kunnen mensen in armoede bereiken, maar daarover hebben we geen cijfergegevens.

Volkshogescholen

De 13 volkshogescholen organiseren projecten voor en met mensen in armoede. B.v. het project 'de inleefweek' van V+ Midden- en Zuidwest Vlaanderen uit 2013. Zo zijn er nog meerdere initiatieven, maar het is onmogelijk om deze initiatieven van de verschillende volkshogescholen volledig in kaart te brengen, laat staan om het % mensen dat rond dit thema werkt en het % middelen dat hiervoor wordt ingezet, te bepalen.

Tegen 31 mei 2016 zullen hierover op basis van de gegevens uit het nieuwe gegevensregistratiesysteem Sisca (Sector Informatie Sociaal-Cultureel volwassenenwerk en Amateurkunsten) meer cijfers beschikbaar zijn.

Fonds Vrijtijdsparticipatie

Het Fonds Vrijtijdsparticipatie betaalt in de Vlaamse gemeenten waar geen lokaal netwerk is, o.a. een gedeelte van de participatiekosten van mensen in armoede (verder als MIA's vermeld) aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk via sociale verenigingen terug. Hieronder vindt u een overzicht van deze tussenkomsten.

- Zelfgekozen activiteit 2015:
 - o Cultuur - Sociaal-cultureel werk: Lidmaatschap: 2.052,44 euro voor 39 MIA's
 - o Cultuur - Sociaal-cultureel werk: Cursus: 344,00 euro voor 3 MIA's
 - o Cultuur - Sociaal-cultureel werk: Activiteit: 906,53 euro voor 131 MIA's

Lokale Netwerken

Uit de jaarlijks verantwoordingsnota's vrijtijdsparticipatie die gemeenten met een lokaal netwerk vrijtijdsparticipatie mensen in armoede moeten indienen om hun subsidie te rechtvaardigen, blijkt dat het Vlaamse trekkingsrecht o.a. gebruikt wordt om deelname aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk (lidgeld en activiteiten) (deels) te financieren. Door de beperkte plan- en rapporteringslast die gekoppeld is aan deze subsidieregeling zijn exacte participatiegegevens en uitgaven specifiek voor sociaal-culturele initiatieven echter niet beschikbaar.

CultuurNet Vlaanderen

De uitrol van de UiTPAS over Vlaanderen is een onderdeel van de werking van CultuurNet Vlaanderen.

De UiTPAS werd in 2015 gebruikt in de oorspronkelijke proefregio (Aalst, Lede, Erpe-Mere en Haaltert), Brussel (Paspardoe), Gent, Oostende en het intergemeentelijk samenwerkingsverband Zuid-West.

(Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Menen, Waregem, Wervik, Wevelgem en Zwevegem). Op termijn kan eventueel een diepere analyse gebeuren op sociaal-culturele UiTPAS-activiteiten en de participatie door mensen in armoede.

Conclusie

Momenteel worden in het kader van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk 1 sociaal-culturele vereniging (Welzijnsschakels) die werkt voor en met mensen in armoede en 1 beweging (Welzijnswerk) die werkt aan armoedebestrijding gesubsidieerd. Daarnaast bereiken ook andere

sociaal-culturele organisaties deze doelgroep. De Vlaamse overheid beschikt momenteel echter niet over exacte participatiegegevens van mensen in armoede aan het sociaal-cultureel werk. Via Sisca zal de administratie in de toekomst wel kunnen vaststellen welk aanbod het sociaal-cultureel werk voor de doelgroep mensen in armoede inricht.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Inleiding

Vermits de Vlaamse overheid zoals al werd gesteld, over geen exacte participatiegegevens van mensen in armoede aan het sociaal-cultureel werk beschikt, deden we een beroep op de participatiesurveys die op vraag van de Vlaamse overheid werden uitgevoerd en op ander beschikbare wetenschappelijke literatuur om een zicht te krijgen op 'de huidige participant aan het sociaal-cultureel werk' en het aandeel van personen in armoede als participant aan het huidige sociaal-cultureel werk.

Beschrijving participant sociaal-cultureel werk

In 2014 werd in Vlaanderen de derde participatiesurvey uitgevoerd. De eerste analyses van deze participatiesurvey werden in 2015 gepubliceerd¹. Ook voor deze participatiesurvey blijven de opmerkingen in verband met de cultuurparticipatiesurvey van 2003-2004 geldig, namelijk: de termen die naar de werksoortverdeling in het sociaal-cultureel volwassenenwerk verwijzen ("verenigingen", vormingsinstellingen",...) worden er ook telkens anders en doorgaans "breder" gedefinieerd dan het geval is in de regelgeving voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk (het decreet van 4 april 2003). Ook sportverenigingen en –clubs en jongerenbewegingen, jeugdhuizen en jeugdclubs worden onder de noemer "verenigingen" gerekend². Daarom baseren we ons voor de beschrijving van de participant aan het sociaal-cultureel werk niet op de participatiesurvey van 2014 maar wel op het HIVA-onderzoek van 2010.³

Dit HIVA-onderzoek stelde vast dat de groep van mensen die participeerden aan activiteiten en praktijken die (deels of volledig) werden georganiseerd door gesubsidieerde organisaties voor sociaal-cultureel volwassenenwerk geen perfecte afspiegeling vormden van de bevolking.

Zo participeerden meer vrouwen dan mannen aan sociaal-cultureel volwassenenwerk. Dit gold voor alle organisatietypes (verenigingen, landelijke vormingsinstellingen, Vormingpluscentra en bewegingen), maar vooral voor de Vormingpluscentra. Het vrouwelijke overwicht was opvallend omdat ander onderzoek aantoonde dat informeel leren (bv. op basis van zelfstudie) en niet-formeel leren (bv. georganiseerde educatie buiten onderwijsinstellingen, zoals leren op de werkvloer) vooral een mannenzaak was. Vergeleken met andere culturele instellingen (zoals bibliotheken en cultuurcentra) was het grote aandeel vrouwelijke deelnemers minder verrassend. Niettegenstaande de vaststelling dat meer vrouwen dan mannen aan sociaal-cultureel volwassenenwerk participeerden, bleek de man-vrouwverhouding bij drie van de vier werksoorten toch te neigen naar de verhouding in de Vlaamse bevolking.

¹ namelijk John LIEVENS, Jessy SIONGERS & Hans WAEGE (red.), Participatie in Vlaanderen 1. Basisgegevens van de Participatiesurvey 2014, Leuven, 2015 en John LIEVENS, Jessy SIONGERS & Hans WAEGE (red.), Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014, Leuven 2015.

² cf. Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan sociaal-cultureel volwassenenwerk, Brussel, 2010. Deze opmerking betreft o.a. de cultuurparticipatiesurvey 2003-2004, p. 13.

³ Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan sociaal-cultureel volwassenenwerk, Brussel, 2010 en Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Samenvatting, Brussel, 2010.

Participanten aan sociaal-culturele (publieks)activiteiten waren veelal ouder dan 50 jaar. Alleen de (veelal vormende) activiteiten van de landelijke vormingsinstellingen hadden gemiddeld een iets jonger publiek. De deelnemersleeftijd was het hoogst bij de verenigingen. Het deelnemersbereik van het sociaal-cultureel volwassenenwerk vormde qua leeftijd geen perfecte spiegel van de bevolking. Daarvoor waren er te weinig deelnemers tussen de 18 en 44 jaar.

Vooraf midden- en hogeschoolde volwassenen namen deel aan sociaal-cultureel volwassenenwerk. Zoals in veel cultuursectoren was er een ondervertegenwoordiging van laaggeschoolden in vergelijking met de diplomaverdeling onder de totale bevolking. Bij de landelijke vormingsinstellingen echter participeerden toch ook een vrij grote groep van laaggeschoolde participanten (31,6 % had ten hoogste een diploma lager middelbaar).

Aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk participeerden veel mensen die niet economisch actief waren. Vooral de groep bruggepensioneerden en gepensioneerden was groot (bij de verenigingen 36,8%, bij de Vormingpluscentra en bewegingen iets meer dan een kwart). Bedienden, ambtenaren en leraren vormden samen de belangrijkste beroepscategorie onder de beroepsactieve participanten.

Vier op de vijf deelnemers aan verenigingsactiviteiten woonden samen met een partner. Dat was gevoelig meer dan bij de andere organisatietypes. De verenigingen kenden ook het grootste aandeel participanten met kinderen. Meer dan de helft van alle participanten aan sociaal-cultureel volwassenenwerk had geen inwonende kinderen (meer). Voor zij die wel inwonende kinderen hadden, bleek dit geen rem op het aantal sociaal-culturele activiteiten waaraan zij op jaarbasis participeerden.

Ongeveer de helft van alle deelnemers had een netto-inkomen van maximaal 1599 euro. Niet meer dan één op zes had een netto-inkomen van 2200 euro of meer.

Daarnaast was de gemiddelde participant gelovig, geïnteresseerd in politiek en tevreden. De participanten waren vroeger sterk betrokken bij een jeugdorganisatie (meer dan de helft) en nu regelmatige cultuurparticipanten.⁴

Het feit dat bepaalde groepen minder participeerden dan anderen, nodigde tot verdere reflectie uit. De onderzoekers stelden dat het organisatie- én het overheidsbeleid de vraag niet uit de weg mocht gaan of er mechanismen van in- en uitsluiting in het spel waren. En vooral: ging het dan om aanvaardbare keuzes of schortte er iets aan de toegankelijkheid van het sociaal-cultureel volwassenenwerk? Hiervoor stelden zij zich een aantal vragen.

Ten eerste: moest het sociaal-cultureel volwassenenwerk alle lagen van de bevolking (man en vrouw, jong en oud, laaggeschoold en hogeschoold, met of zonder gezin, allochtoon en autochtoon,...) even veel aanspreken? Voor een organisatie zal de toetssteen de zelfgekozen missie en doelstellingen zijn.

Ten tweede was het bereik van het sociaal-cultureel volwassenenwerk niet statisch of kon het dat niet zijn. Het was onderhevig aan maatschappelijke veranderingen en het bepleitte ook vaak zelf vanop de eerste rij belangrijke maatschappelijke veranderingen.

Dit betekende echter niet noodzakelijk dat het huidige bereik van de sector ook het “best mogelijke” was. Dit onderzoek suggereerde dat ook het sterker betrekken van de werksoorten op elkaar (een van de eerste uitgangspunten bij de totstandkoming van het decreet betreffende sociaal-cultureel volwassenenwerk) al tot correcties inzake onder-of oververtegenwoordiging van bepaalde groepen kon leiden. Hoewel de werksoorten in

⁴ Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan sociaal-cultureel volwassenenwerk, Brussel, 2010, p. 168 en Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Samenvatting, Brussel, 2010.

het sociaal-cultureel volwassenenwerk een grotendeels gelijkaardig publiek hadden, waren er toch verschillen genoeg die bij samenwerking tot een grotere sociaal-demografische mix konden leiden.

De Vlaamse overheid normeerde de beoogde participatie in het sociaal-cultureel volwassenenwerk niet rechtstreeks of kwantitatief noch kwalitatief. Het decreet ging er wel van uit dat bewegingen zich richtten naar een ruim publiek en dat Vormingpluscentra een aanbod organiseerden, coördineerden en afstemden voor de inwoners van de eigen regio. Van zowel de gesubsidieerde verenigingen, landelijke vormingsinstellingen als bewegingen verwachtte de subsidiegever dat ze een landelijk bereik hadden (uitgedrukt in spreiding van de werking of herkomst van de deelnemers). Verder werden er ook inspanningen verwacht inzake de diversiteit van het deelnemersbestand.

Uit het onderzoek bleek eveneens dat er bij de participanten geen ontevredenheid was over de bedragen die zij voor de participatie aan sociaal-culturele activiteiten betaalden. De deelnemers vonden de deelname goedkoop of het betaalde bedrag passend, ook zij die een lager maandelijks inkomen hadden. Bovendien bleek een laag inkomen geen rem op het aantal activiteiten waaraan participanten op jaarbasis deelnamen.⁵ Natuurlijk stelt zich hier de vraag wat de onderzoekers bedoelen met 'een laag inkomen'.

Ook Marc Jans' beschrijving van de participant sluit bij de vorige aan. Hij stelt namelijk dat het sociaal-cultureel werk ondanks alle inspanningen in belangrijke mate een middenklassefenomeen blijft. Het verenigingsleven kampt met een participatiekloof tussen hoog- en laagopgeleiden. De invloed van het onderwijsniveau wordt steeds sterker, het risico op sociale uitsluiting en niet-participatie voor laaggeschoolden steeds groter. De participatie aan het sociaal-cultureel werk weerspiegelt de duale samenleving met winnaars en verliezers. Het sociaal-cultureel werk bereikt in hoofdzaak de grote middengroep in de samenleving (bij benadering 70 %) en in veel mindere mate mensen die in armoede en sociale uitsluiting leven (bij benadering 20 %), noch de zeer rijke mensen (bij benadering 10 %).

Een sociaal-culturele methodiek hoeft geen drempel te zijn om mensen in armoede te bereiken. Maar gangbare operationele uitwerkingen van zo'n methodiek smoren de deelname van mensen in armoede. Een overwicht van de middenklasse onder de deelnemers zet sociaal-culturele organisaties en sociaal-cultureel werkers aan om concrete initiatieven op maat van die middenklasse te ontwerpen. Meer participatie van wie vandaag niet of weinig participeert, gaat samen met het openbreken van de dominante middenklassecultuur. Zo acht bv. de KAV (het huidige Femma) voor een duurzame betrokkenheid bij kwetsbare groepen ingrepen op de eigen organisatiecultuur en een intensieve en volgehouden inspanning nodig.⁶

Mensen in armoede als participant aan sociaal-cultureel werk

Als suggestie voor verder onderzoek gaven de onderzoekers van het HIVA-onderzoek van 2010 o.a. het volgende mee: ook andere kenmerken van participanten – kenmerken die ook vaak verbonden werden aan de notie "diversiteit" – konden nog door bijkomend onderzoek worden uitgediept, zoals o.a. armoede. Bovendien was het belangrijk de diversiteit in het sociaal-cultureel volwassenenwerk niet enkel aan de deelnemers, leden of betrokkenen (kortweg: de vraagzijde) af te meten. Ook de aanbodzijde moest op dat punt verder in kaart worden gebracht. Hoe sterk was het aanbod van sociaal-culturele organisaties gericht op het bereiken van een divers publiek? Vormde het aanbod dat zich specifiek richtte op ondervertegenwoordigde groepen een gescheiden circuit of was dit inclusief en vervlochten in het "gewone" aanbod? Waren de drijfveren van organisaties om in te zetten op diversiteit intern of extern bepaald? Wat waren de drempels die organisaties ervoeren?...

⁵ cf. Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan sociaal-cultureel volwassenenwerk, Brussel, 2010, pp. 169-170.

⁶ cf. Marc JANS, Sociaal-cultureel werk in strijd tegen armoede en sociale uitsluiting, in Wissels: handboek sociaal-cultureel werken met volwassenen, red. Frank COCKX, Hugo DE BLENDE, Gunter GEHRE, Gie VAN DEN EECKHAUT en Griet VERSCHULDEN, Gent, 2011, pp. 549-550.

De match tussen vraag- en aanbodzijde kon dan – om in economische termen te blijven – een beeld geven van de return on investment: welk type van investeringen in diversiteit (aan de kant van de organisaties) leverde het meest diverse bereik (aan de kant van de deelnemers)?⁷ Hieruit blijkt duidelijk dat er in het kader van mensen in armoede en de participatie aan sociaal-cultureel volwassenenwerk nog heel wat bijkomend onderzoek nodig is.

De drempels waarmee mensen in armoede bij hun participatie aan het lokale verenigingsleven – dus ook aan het sociaal-culturele verenigingsleven – geconfronteerd worden, komen in het onderzoeksrapport “Drempels naar participatie in lokale verenigingen. Een onderzoek naar drempels die kansarmen ervaren bij deelname aan het reguliere verenigingsleven” van Pieter Lievens aan bod. Dit onderzoek werd uitgevoerd door de onderzoeksgroep van het departement Sociaal Werk van de Katholieke Hogeschool Kempen in opdracht van het OCWM van Mol. Het veldwerk, dat bestond uit zeven focusgroep interviews, vond plaats in het voorjaar van 2005.

Ook al is het onderzoek ruim tien jaar oud, toch heeft het nog zijn waarde. Specifiek onderzoek naar de participatiedrempels van mensen in armoede in lokale verenigingen zijn namelijk zeer schaars. De geciteerde drempels zijn nog steeds relevant. Volgende drempels voor mensen in armoede kwamen uit het onderzoek naar voor:

- psychologische drempels: kansarmen hebben een zekere angst om niet te worden aanvaard of om op te vallen tussen de andere leden. Zich thuis voelen in de groep en niet minderwaardig behandeld of bekeken worden, zijn voor hen belangrijke verwachtingen. Kansarmen wensen gastvrij en gelijkwaardig ontvangen te worden.
- culturele drempels: de waarden, normen en overtuigingen sluiten niet aan bij de cultuur van ‘zich verenigen’, zich engageren of deelnemen aan het bestuur. Verwachtingen van verenigingen zoals op tijd komen en regelmatig deelnemen, kunnen een drempel vormen voor gezinnen die een minder gestructureerd leven leiden.
- financiële drempels: (onzekerheid over) de kostprijs van het lidgeld, van verplaatsingen of van het nodige materiaal vormen een hindernis voor kansarmen. Ook verborgen of impliciete kosten zoals de verwachting om loten te verkopen, een doktersbriefje binnen te brengen bij ziekte of een pot uit te leggen als men samen iets drinkt, vormen een drempel voor kansarmen.
- inhoudelijke drempels: activiteiten die niet aansluiten bij hun interesse, de sportieve rol die men niet (meer) mag opnemen of het gebrek aan waardering voor hun engagement kunnen drempels vormen tot (verder) lidmaatschap. Kansarmen wensen kansen te krijgen om zich te ontplooiën, om zich te ontspannen of om gewoon van thuis weg te zijn maar vinden dat het inhoudelijke aanbod van de vereniging onvoldoende deze behoefte bevredigt waardoor duurzame participatie uitblijft.
- sociale drempels: het groepsklimaat in de vereniging kan onvriendelijk zijn voor kansarmen zodat zij moeilijkheden ervaren bij het participeren. Voor hen vormen het sociale cement (geen klikjes, noch uitsluiting), duidelijke communicatie, gelijkwaardigheid en ongedwongen interactie noodzakelijke voorwaarden om geen drempels te ervaren.
- praktische en toevallige drempels: de bereikbaarheid van de activiteiten, het moment waarop de vereniging samenkomt of tijd die men heeft om deel te nemen, worden door kansarmen als drempel genoemd.⁸

Pieter Lievens besluit met een aantal beleidsaanbevelingen in het kader van het wegwerken van de drempels die mensen in armoede ervaren bij participatie aan het lokaal verenigingsleven. Kansarmen ondervinden drempels die eigen zijn aan hun situatie. Ze hebben eigen behoeften en een eigen participatiecultuur.

⁷ cf. Lode VERMEERSCH en Anneloes VANDENBROUCKE, Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan sociaal-cultureel volwassenenwerk, Brussel, 2010, p. 173.

⁸ cf. Pieter LIEVENS, Drempels naar participatie in lokale verenigingen. Een onderzoek naar drempels die kansarmen ervaren bij deelname aan het reguliere verenigingsleven, Geel, 2005, pp. 111-112.

Vermits doelgroepsspecifieke maatregelen vaak 'aanwijzend' of zelfs stigmatiserend werken, waardoor mensen in armoede op basis van gelijkwaardigheid in een vereniging integreren onmogelijk wordt, lijken maatregelen naar verenigingen toe daarom de beste te zijn. Concreet kan het beleid het volgende overwegen:

- Om verenigingen die inspanningen doen en initiatieven nemen om mensen in armoede te betrekken expliciet te belonen, bv. met extra financiële steun.
- Meer financieel gewicht toekennen in haar subsidiecriteria aan kansarme leden van een vereniging.
- Ondersteunen van informele netwerken van mensen in armoede (bv. voorzien informatiehoekje of prikbord) en beroep op hen doen voor de participatienoden van individuele mensen in armoede.
- Koppelen van toegankelijkheid voor mensen in armoede aan gemeentelijk ondersteuning van bestaande initiatieven die niet onder het verenigingsleven vallen maar toch aan samenlevingsopbouw doen (wijkfeesten, buurtcomités, jeugdhuizen, café-verenigingen,..)

Deelname van mensen in armoede aan informele verenigingen moet gezien worden als een opstap naar het reguliere verenigingsleven. Het beleid moet zich hierbij focussen op verenigingen met een heterogeen ledenbestand (dus uit verschillende sociale categorieën), die hoofzakelijk face-to-face contacten hebben en die horizontaal georganiseerd zijn (weinig hiërarchische structuur). Deze produceren immers meer en beter sociaal kapitaal dan andere.

Het opzet van dit onderzoek bestond erin te kijken naar hoe het huidig aanbod toegankelijker kan gemaakt worden voor kansarmen. Welke extra dienstverlening er door de jeugddienst, de wijkwerking, de sportraad of het OCMW kan opgezet worden om een aanbod op maat van kansarmen te organiseren. Hierbij kan het niet de bedoeling zijn om verenigingen voor kansarmen in het leven te roepen maar wel om een dienstverlening op te zetten rond deelname aan het verenigingsleven of om naar het reguliere verenigingsleven de vraag van kansarmen te vertalen. Enkele voorbeelden:

- ondersteuning bieden voor verplaatsingen naar en van de activiteiten.
- opstellen van een afbetalingsregeling voor lidgeld of de aankoop van materiaal.
- een lidkaartenbank waarbij men (een deel van) het lidgeld kan laten terugbetalen bij overhandiging van het inschrijvingsbewijs of de lidkaart van een erkende vereniging.

Het aanbod van een vereniging toegankelijker maken, is drempels wegwerken. Werken aan drempels is noodzakelijk om het verenigingsleven toegankelijker te maken voor kansarmen. Maar werken aan het aanbod is even noodzakelijk! Met andere woorden een goed draaiend verenigingsleven lokt mensen automatisch 'uit hun kot', dus ook kansarmen. Hierbij dient het beleid een gunstig klimaat en kader te scheppen waarin deze verenigingen gemakkelijk hun aanbod kunnen realiseren.⁹

Armoedebestrijding via sociaal-cultureel werk

Marc Jans schrijft dat sociaal-cultureel werk wil bijdragen tot een inclusieve en solidaire samenleving, met als uitgangspunt participatie voor en van iedereen. Bijgevolg heeft het sociaal-cultureel werk geen andere keuze dan sociale uitsluiting weg te werken en armoede te bestrijden. Sociaal-cultureel werk kan met andere woorden nooit eenzijdig focussen op leren leven met en in armoede. Geen positie innemen ten aanzien van armoedeproblemen in onze samenleving is evenmin gepast. Geen positie innemen staat gelijk met het bestendigen van heersende vormen van sociale uitsluiting. Dit is geen optie voor een sector die op de naad tussen individu en samenleving en met als missie een inclusieve en solidaire samenleving maatschappelijk gewenste veranderingen voor ogen houdt. Er rest bijgevolg enkel de lange weg op zoek naar een grotere maatschappelijke gelijkheid met mogelijkheden voor iedereen om een menswaardig bestaan te leiden.

⁹ cf. Pieter LIEVENS, Drempels naar participatie in lokale verenigingen. Een onderzoek naar drempels die kansarmen ervaren bij deelname aan het reguliere verenigingsleven, Geel, 2005, pp. 113-117.

Concreet ziet hij drie uitdagingen aan het adres van sociaal-cultureel werk:

- het recht op vrijetijd openen of sociaal-culturele inclusie;
- sociale uitsluiting wegwerken of sociale inclusie op andere domeinen dan dat van de vrije tijd;
- het maatschappelijk debat over armoede en sociale uitsluiting open houden met het oog op een meer sociaal rechtvaardige samenleving.

Sociaal-culturele inclusie

Sociaal-cultureel werk kan aan mensen in armoede kansen bieden om hun recht op vrije tijd en cultuur te realiseren en zo sociaal isolement doorbreken. Het sociaal-cultureel werk moet dan wel zelf inclusief werken. Sommige sociaal-culturele verenigingen en landelijke vormingsinstellingen focussen in hun missie, visie en kerntaken op specifieke kansengroepen, waaronder allochtonen, mensen in armoede, personen met een handicap of langdurig zieken. Welzijnsschakels betreft uitdrukkelijk mensen in armoede als doelgroep. Ook de Vormingpluscentra leveren inspanningen. Ze organiseerden in 2008 3,5 % van hun activiteiten specifiek voor kansengroepen en 7 % voor allochtonen. Soms maken ze hun open aanbod toegankelijker voor specifieke groepen en werken ze inclusief. Waar ze dit nodig achten, hanteren ze een categoriale benadering en ontwikkelen ze projecten specifiek voor doelgroepen.

Sociale inclusie

Het sociaal-cultureel werk speelt traditioneel zijn rol op de naad tussen individu en samenleving. Het sociaal-cultureel werk houdt daarbij veranderingen voor ogen in de richting van een solidaire en inclusieve samenleving. Die ambities reiken verder dan het domein van de vrije tijd. Om die ambities waar te maken, ondersteunt het sociaal-cultureel werk ook actief veranderingsprocessen op andere levensdomeinen. Onder meer op de domeinen werk, onderwijs, huisvesting en gezondheid zijn specifieke mechanismen verantwoordelijk voor de uitsluiting van mensen. Op die domeinen kan het sociaal-cultureel werk als deskundige partner individuele en maatschappelijke veranderingen ondersteunen en zo concrete uitsluitingsmechanismen counteren.

Het sociaal-cultureel werk versterkt ook de (veranderings)deskundigheid van vrijwilligers, professionals en organisaties buiten de eigen sector en draagt zo onrechtstreeks bij tot maatschappelijke veranderingen op andere levensdomeinen.

Het sociaal-cultureel werk beschikt over enkele troeven bij de ondersteuning van maatschappelijke veranderingen, namelijk:

- de relatie tussen het sociaal-cultureel werk en zijn deelnemers is vrij specifiek: het sociaal-cultureel werk stimuleert in principe actieve vormen van deelnemen en laat ruimte voor medezeggenschap over doel en aanpak. Het sociaal-cultureel werk kan een specifieke en minder risicovolle opstap zijn naar een nieuwe kans, een nieuw perspectief of een engagement om verandering bij zichzelf of in de omgeving te bewerkstelligen.
- het SCW geeft ruimte voor informeel leren. Zo'n informele leeromgeving sluit in tegenstelling tot formele leeromgevingen beter aan bij de positieve leerervaringen van mensen in armoede. Generatiearmen nemen eerder informele leerkansen op.

Het maatschappelijk debat

Sociaal-cultureel werk kan, moet met andere woorden, ook structurele oorzaken van armoede benoemen, alternatieven formuleren en zo de samenleving bewegen tot gewenste verandering. Sociaal-cultureel werk dat standpunten inneemt in publieke en politieke discussies, dat standpunten van anderen en de consequenties ervan zichtbaar maakt, weegt op het maatschappelijk debat over armoede. Dit kan leiden tot veranderingen in de positie van betrokken actoren en tot meer transparantie over de gewenste en ongewenste consequenties

verbonden aan verschillende posities. Sociaal-cultureel werk houdt daarbij verandering in de richting van een inclusieve en solidaire samenleving voor ogen. De inzet van sociaal-cultureel werk in het maatschappelijke debat is dus niet vrijblijvend, maar gericht op een meer sociaal rechtvaardige samenleving. Welzijnszorg, bijvoorbeeld, formuleert expliciet in haar missie dat armoede een maatschappelijk probleem is en dat armen niet alleen verantwoordelijk zijn voor hun situatie.

Mensen in armoede raken soms verstrikt in een web van afhankelijkheden ten aanzien van sociale voorzieningen zoals het OCMW, de VDAB of het gerecht. Welzijnswerk benadert maatschappelijk kwetsbare groepen vaak vanuit hun problemen, vanuit de tekorten en behoeften die ze hebben. De culturele sector biedt ruimte om maatschappelijk kwetsbare groepen vanuit een krachtpositie te benaderen. Kwaliteiten van mensen staan dan voorop. Sociaal-cultureel werk kan vermijden om het web van afhankelijkheden te vergroten en aansluiten bij de interesses en competenties van mensen in armoede. Dit consequent en expliciet doen, is ook positie innemen in het maatschappelijk debat over armoede en sociale uitsluiting en de wijze waarop mensen in armoede daarbij zelf betrokken kunnen worden.¹⁰

Onder impuls van het Participatiedecreet van 2008 krijgt vandaag vooral sociaal-culturele inclusie veel aandacht in de sociaal-culturele praktijk. Dit decreet nodigt uit tot een cultuur- en een structuurverandering in de sector cultuur, sport en vrij tijd zelf. Beperkt het sociaal-cultureel werk zijn focus tot die ene uitdaging, dan sluit het zichzelf op in het domein van de vrije tijd. Jans stelt zich de vraag of het sociaal-cultureel werk zo betekenisvol bijdraagt tot het bannen van armoede en sociale uitsluiting. Een sector die zichzelf verbant en ook door andere verbannen wordt naar de vrije tijd, kan maar in geringe mate meespelen op de vele andere levensdomeinen waar armoede zich manifesteert. SCW dat wil wegen op de strijd tegen armoede en daarbij een inclusieve en solidaire samenleving voor ogen houdt, moet ook nadrukkelijk op de andere uitdagingen inspelen: bevorderen van sociale inclusie op andere levensdomeinen, positie innemen in het debat over armoede en sociale uitsluiting en de posities van andere kritisch belichten.

Sociaal-cultureel werk moet meer zijn dan ontwikkelen, aanbieden en begeleiden van methodisch goed uitgewerkte, maar op zichzelf staande initiatieven. Sociaal-culturele werkers moeten hun initiatieven expliciet kaderen binnen het ruimere maatschappelijke debat en tegen de achtergrond van onze snel veranderende samenleving. Sociaal-cultureel werk dat maatschappelijke kwesties ter sprake brengt, draagt bij tot een democratische samenleving, zelfs wanneer veel van die kwesties onbeslecht blijven. Bevorderen van democratisch burgerschap heeft een uitgesproken politieke dimensie.¹¹

Conclusie

De beschikbare gegevens over participatie van mensen in armoede aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk zijn beperkt, bijkomend of meer gericht wetenschappelijk onderzoek zou betere inzichten geven.

Op basis van het hier aangehaalde onderzoek kunnen we besluiten dat mensen in armoede als participanten aan het sociaal-cultureel werk ondervetegenwoordigd zijn. Vermits het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid de voorwaarden moet creëren om o.a. de toegang van elke burger tot de culturele rechten, vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet, te waarborgen (cf. artikel 3, 1° van decreet betreffende de armoedebestrijding van 21 maart 2003, zoals gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2008), is hier nog ruimte voor verbetering.

¹⁰ cf. Marc JANS, Sociaal-cultureel werk in strijd tegen armoede en sociale uitsluiting, in Wissels: handboek sociaal-cultureel werken met volwassenen, red. Frank COCKX, Hugo DE BLENDE, Gunter GEHRE, Gie VAN DEN EECKHAUT en Griet VERSCHULDEN, Gent, 2011, pp. 548-553

¹¹ cf. Marc JANS, Sociaal-cultureel werk in strijd tegen armoede en sociale uitsluiting, in Wissels: handboek sociaal-cultureel werken met volwassenen, red. Frank COCKX, Hugo DE BLENDE, Gunter GEHRE, Gie VAN DEN EECKHAUT en Griet VERSCHULDEN, Gent, 2011, pp. 553-554.

HET NETWERK TEGEN ARMOEDE OVER DE CONCEPTNOTA SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK

Inleiding

Vertegenwoordigers van het kabinet van Vlaams minister van Cultuur Gatz, van de Vlaamse administratie en het Netwerk tegen Armoede hebben op 18 maart en 13 mei 2016 vergaderd over de armoedetoets van het nieuwe decreet sociaal-cultureel werk. In diezelfde periode heeft het Netwerk tegen Armoede de conceptnota sociaal-cultureel volwassenenwerk met zijn verenigingen waar armen het woord nemen besproken. Op 20 mei 2016 bezorgde het Netwerk tegen Armoede ons zijn visie op de conceptnota. Een samenvatting hiervan vindt u hieronder. De nota zelf werd als bijlage toegevoegd.

Het Netwerk benadrukt dat met deze beschrijving het traject van de armoedetoets niet is afgerond. De dialoog zal nog blijven lopen tot en met de uitvoeringsbesluiten.

Visie Netwerk tegen Armoede

Armoedebestrijding als complexe maatschappelijke uitdaging

De Participatiesurvey van 2014 toont aan dat lager opgeleiden achterblijven in het cultuur- en sportaanbod dat binnen het meetbereik van de participatiesurvey valt. Er ontstaan homogene levensstijlgroepen die sterk samenhangen met het onderwijsniveau en die de bestaande structuren van sociale ongelijkheid bevestigen en in stand houden.

Het sociaal-cultureel volwassenenwerk heeft sinds zijn ontstaan praktijken opgezet met kwetsbare groepen. Hierdoor werden zowel de individuen die van deze groepen deel uitmaakten als de groepen zelf versterkt. Deze praktijken leidden de kwetsbare groepen toe naar cultuur, naar democratische participatie en naar andere gemeenschappen. Via het nieuwe decreet moet deze ontwikkeling verder worden ondersteund en versterkt.

Het Netwerk stelt dat de middelen voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk niet alleen moeten worden verantwoord op basis van realiseren en ontwikkelen van burgerschap en van versterken en verfijnen van de civiele samenleving in een gezonde democratie. Het wil dat daarnaast voor organisaties die werken met maatschappelijk kwetsbare doelgroepen, rekening wordt gehouden met de extra inspanningen die zij moeten leveren vooraleer hun doelgroepen kunnen participeren. Vermits deze inspanningen zelden onder een en dezelfde sector vallen, worden ze grotendeels niet financieel gehonoreerd. Daarenboven wordt op deze organisaties vaak beroep gedaan omwille van hun kennis en contacten met de betrokken maatschappelijke doelgroepen. Hiervoor ontbreekt vaak de tijd en het personeel. Het Netwerk tegen Armoede wil dat bij de bepaling van het subsidiebedrag rekening gehouden wordt met deze extra taken. Het vraagt dat het ontwerp van decreet aldus wordt aangevuld, namelijk: ***'dragen sociaal-culturele organisaties en hun praktijken voldoende bij aan realiseren en ontwikkelen van burgerschap met bijzondere aandacht voor burgers in een maatschappelijk kwetsbare positie en aan versterken en verfijnen van de civiele samenleving in een gezonde democratie?'***

Het Netwerk stelt voor om de 'integratierol' te vervangen door een '**participatierol**'. De integratierol kan verkeerd worden geïnterpreteerd. Ze vertrekt vanuit de bestaande samenleving. De participatierol vertrekt veel meer vanuit de kracht van het individuen en hun rol in een groep.

Het Netwerk vraagt dat toekomstig onderzoek voldoende aandacht zou besteden aan relevant cijfermateriaal waarmee de participatie van de diverse groepen mensen in armoede (senioren, mensen met een migratiegeschiedenis, laaggeschoolden, ...) kan worden opgevolgd.

In- en uitstroom en beoordeling

Meer dynamiek in in- en uitstroom en een kortere cyclus van beoordelen, zal wegen op organisaties die (willen) werken met mensen in armoede. Daarom moet er na de inwerkingtreding van het decreet nagegaan worden of er effectief een instroom is van nieuwe organisaties voor en door kansengroepen en of er effectief sprake is van een grotere participatie van kansengroepen aan het sociaal-cultureel werk.

Door het loslaten van de werksoorten en de grotere autonomie van organisaties in de uitwerking van hun missie en de manier waarop die moet worden bereikt, ontstaat er een vrij open kader voor beoordeling. Daarom pleit het Netwerk ervoor om bij de samenstelling van de commissies voldoende expertise inzake werken met maatschappelijk kwetsbare groepen te voorzien. Daarenboven vragen zij continuïteit in de samenstelling van de commissie en visitatie, zodat het proces met voldoende achtergrond kan worden beoordeeld.

In de leeswijzer moet voldoende rekening worden gehouden met de typische kenmerken van organisaties die voor maatschappelijk kwetsbare groepen werken ('kwetsbaarheidscoëfficiënt'). Het steunpunt moet expliciet de opdracht krijgen om organisaties met maatschappelijk kwetsbare groepen extra te ondersteunen.

Steunpunten en bovenbouw

Niettegenstaande hierover niets in de conceptnota staat, moet er voldoende ondersteuning, expertise en aandacht voor diversiteit en kansengroepen zijn.

Samenwerking

Het Netwerk tegen Armoede stelt voor om kwalitatieve samenwerking met of vanuit een doelgroeporganisatie op te nemen in de beoordelingscriteria. Voorwaarden voor deze samenwerking zijn delen van tijd en middelen, combineren van expertise en vertrekken van de noden en leefwereld van de doelgroep.

Vrijetijd

Het Netwerk stelt voor om organisaties die werken vanuit een maatschappelijk draagvlak en/of van de vrijwillige inzet van burgers niet te beperken in hun handelingsvrijheid binnen hun gesubsidieerde rollen en functie als sociaal-culturele organisatie bij de beïnvloeding van opinies van organisaties of instellingen in de professionele sfeer.

Participatiedecreet

Vermits de conceptnota niet verder ingaat op de hervorming van het Participatiedecreet, is het aangewezen om de dialoog en de armoedetoets op het Participatiedecreet in een afzonderlijk traject onder te brengen.

Het Participatiedecreet heeft als flankerend en transversaal decreet een aantal voordelen die volgens het Netwerk sterk bewaakt én versterkt moeten worden, namelijk:

- flankerende maatregelen komen tegemoet aan de logica van de burger. In die zin zou het flankerende van het Participatiedecreet nog sterker moeten worden uitgebouwd:
 - verankering van projecten en resultaten in de sectordecreten of lokaal beleid door middel van overgangsmiddelen;

- lokale netwerken vrijetijdsparticipatie afstemmen op aansluitende maatregelen (UITPAS, Fonds Vrijetijdsparticipatie, Steunpunt Vakantieparticipatie, Rap op Stap, OCMW-middelen, mutualiteiten,...)¹²
- het flankerende uitbreiden tot meer beleidsdomeinen zoals toerisme, onderwijs, werk, welzijn, ...
- het Participatiedecreet stimuleert werkelijke co-creatie in samenwerking;
- het Participatiedecreet biedt onderdak aan kwetsbare initiatieven en kleinschalige projecten.
- het Participatiedecreet legt de focus op participatie van de doelgroep zelf i.p.v. toeleiding tot een bepaald aanbod.

Vermits de focus op doelgroepen verdwijnt met het terug categoriaal maken van de middelen, wil het Netwerk tegen Armoede een blijvende verankering van minstens volgende maatregelen in een neutraal Participatiedecreet, namelijk:

- participatie-instellingen;
- verenigingen met een specifieke opdracht;
- lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede;
- participatieprojecten.

Conclusie

Het Netwerk wenst volgende punten op te volgen in het kader van de armoedetoets:

- cijfermateriaal en onderzoek naar participatie van mensen in armoede aan sociaal-cultureel werk, zowel als deelnemer als organisator;
- samenwerking in het kader van het bereiken van mensen in armoede;
- beoordeling van sociaal-culturele organisaties die zich richten op mensen in armoede;
- erkenning en subsidiëring van sociaal-culturele organisaties die zich richten op mensen in armoede;
- samenstelling leden commissie en visitatie;
- Participatiedecreet: afzonderlijk op te volgen.

CONCLUSIES VAN DE ARMOEDETOETS

Er is een gebrek aan cijfermateriaal in het kader van de participatie van mensen in armoede aan het sociaal-cultureel werk. Dit blijkt zowel uit het eigen cijfermateriaal van de Vlaamse overheid als uit het cijfermateriaal dat uit het wetenschappelijk onderzoek afkomstig is. In het kader van de beleidsvoorbereiding zou het nuttig zijn om over meer cijfermateriaal te kunnen beschikken. Het Netwerk tegen Armoede vraagt dat toekomstig onderzoek voldoende aandacht zou besteden aan relevant cijfermateriaal waarmee de participatie van de diverse groepen mensen in armoede (senioren, mensen met een migratiegeschiedenis, laaggeschoolden, ...) kan worden opgevolgd.

Op basis van het beschikbare cijfermateriaal (het HIVA-onderzoek van 2010), blijkt dat de participatie van mensen in armoede aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk beperkt is. Vooral midden- en hooggeschoolde volwassenen nemen deel aan sociaal-cultureel volwassenenwerk. Zoals in veel cultuursectoren is er een ondervertegenwoordiging van laaggeschoolden in vergelijking met de diplomaverdeling onder de totale bevolking. Bij de landelijke vormingsinstellingen echter participeerden toch ook een vrij grote groep van laaggeschoolde participanten (31,6 % had ten hoogste een diploma lager middelbaar).¹³ Ook Marc Jans beaamt dit. Het

¹² Deze actie is al deels voorzien in de actiefiche 06_09_15 Afstemming hefboomen ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede in het VAPA 2015-2019. Daarin wordt een afstemming voorzien tussen de UITPAS, de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie, Demos vzw en het Fonds Vrijetijdsparticipatie.

¹³ Laaggeschoolden behoren naast o.a. personen met een migratieachtergrond, éénoudergezinnen, senioren,... tot de maatschappelijke groepen met een hoog armoederisico.

verenigingsleven kampt met een participatiekloof tussen hoog- en laagopgeleiden. De invloed van het onderwijsniveau wordt steeds sterker, het risico op sociale uitsluiting en niet-participatie voor laaggeschoolden steeds groter. De participatie aan het sociaal-cultureel werk weerspiegelt de duale samenleving met winnaars en verliezers. Het sociaal-cultureel werk bereikt in hoofdzaak de grote middengroep in de samenleving (bij benadering 70 %) en in veel mindere mate mensen die in armoede en sociale uitsluiting leven (bij benadering 20 %), noch de zeer rijke mensen (bij benadering 10 %).

Mensen in armoede worden immers met diverse drempels geconfronteerd die de deelname aan het verenigingsleven bemoeilijken. Pieter Lievens geeft in zijn onderzoek naar de participatiedrempels van mensen in armoede aan het lokale verenigingsleven, ook een aantal beleidsaanbevelingen aan de plaatselijke overheid. Een van deze beleidsaanbevelingen voor het lokale niveau, namelijk verenigingen die inspanningen doen en initiatieven nemen om mensen in armoede te betrekken expliciet te belonen, bv. met extra financiële steun. Het Netwerk tegen Armoede vindt deze aanbeveling ook relevant om op Vlaams niveau op te nemen.

Marc Jans ziet drie uitdagingen aan het sociaal-cultureel werk. Ten eerste kan het sociaal-cultureel werk – indien het zelf inclusief werkt – aan mensen in armoede kansen bieden om hun recht op vrije tijd en cultuur te realiseren en zo het sociale isolement te doorbreken. Ten tweede speelt het sociaal-cultureel werk traditioneel haar rol op de naad tussen individu en samenleving. Het sociaal-cultureel werk houdt daarbij veranderingen voor ogen in de richting van een solidaire en inclusieve samenleving. Die ambities reiken verder dan het domein van de vrije tijd. Om die ambities waar te maken, ondersteunt het sociaal-cultureel werk ook actief veranderingsprocessen op andere levensdomeinen. Tenslotte kan, moet met andere woorden, het sociaal-cultureel werk ook structurele oorzaken van armoede benoemen, alternatieven formuleren en zo de samenleving bewegen tot gewenste verandering.

Het Netwerk tegen Armoede vreest dat bepaalde wijzigingen in het sociaal-cultureel volwassenenwerk nadelig zullen zijn voor de werking van sociaal-culturele organisaties die met mensen in armoede werken. Het Netwerk tegen Armoede vraagt daarom o.a. volgende maatregelen voor sociaal-culturele organisaties die met mensen in armoede werken:

- bijkomende financiële middelen;
- voldoende rekening houden met de typische kenmerken van deze organisaties in de leeswijzer ('kwetsbaarheidscoëfficiënt');
- opnemen van kwalitatieve samenwerking met of vanuit een doelgroeporganisatie in de beoordelingscriteria;
- voldoende expertise inzake het werken met maatschappelijk kwetsbare groepen bij de samenstelling van de commissies;
- continuïteit in de samenstelling van de commissie en visitatie, zodat het proces met voldoende achtergrond kan worden beoordeeld;
- een expliciete opdracht aan het Steunpunt om organisaties met maatschappelijk kwetsbare groepen extra te ondersteunen.

Daarnaast stelt het Netwerk voor om de 'integratierol' te vervangen door een 'participatierol'.

Nuloptie: De huidige regelgeving betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt behouden

Effectbeschrijving

Uit een analyse van het decreet van 2003 blijkt dat er sinds de invoering een vrij stabiel landschap van sociaal-culturele organisaties wordt gesubsidieerd op basis van 3 werksoorten: verenigingen, bewegingen en

vormingsinstellingen. Er is weliswaar kwaliteitsverhoging merkbaar, maar er is minder ingezet op een transparante verdeling en efficiënte besteding van de voorziene budgettaire middelen.

De indelingen in werksoorten en de wijze waarop de subsidies toegekend worden, in combinatie met de effecten van een geringe uitstroom als gevolg van remediëringmaatregelen, maakt dat het gesubsidieerde veld een eerder vast karakter vertoont. Historisch gegroeide budgettaire scheefgroei kan amper gecorrigeerd worden en er is bijna geen ruimte voor nieuwkomers.

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	Voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting ¹⁴	omschrijving	schatting
54 verenigingen	Verkrijgen van werkingssubsidies voor de uitbouw van de werking en uitvoering van de opdrachten zoals beschreven in het huidige decreet	22.899.332,07	Beperkte subsidiëring voor instromers, die in de loop van de periode niet kunnen stijgen Nog te sterk wegen de kwantitatieve normen op de bepaling van de subsidiebedragen waardoor kwalitatief sterke verenigingen die niet op dergelijke basis werken benadeeld worden	
17 gespecialiseerde vormingsinstellingen		4.745.862,13	Regelgeving beantwoordt niet langer aan nieuwe benaderingen van leren De werkvorm behoudt zijn inherente beperkingen Subsidie is gebaseerd op foto van 2001	
3 syndicale vormingsinstellingen		2.733.516,39		

¹⁴ Cijfer: subsidie 2016

3 Federaties vormingsinstellingen voor personen met een handicap		1.765.914,54	Federaties moeten blijven bestaan, terwijl er in het veld vraag is naar fusies	
1 federatie vormingsdiensten voor personen met een handicap		767.322,68		
35 bewegingen		4.921.146,47	Beperkte subsidiëring voor instromers Nog te sterk wegen de kwantitatieve normen op de bepaling van de subsidiebedragen waardoor kwalitatief sterke verenigingen die niet op dergelijke basis werken benadeeld worden	
13 volkshogescholen		8.931.891,18	Organisaties blijven werken zonder geactualiseerd functiekader	
1 steunpunt		1.338.000,00	De ondersteuning van een belangenbehartiger en een steunpunt maakt deel uit van een globale oefening over de zogeheten 'bovenbouw', door het departement CJSM	
1 belangenbehartiger	Verkrijgen van werkingssubsidies voor de uitbouw van de werking en de uitvoering van de opdrachten zoals beschreven in het huidige decreet	240.000,00		

<p>6 verenigingen met een landelijke werking voor de ondersteuning van vormingsinitiatieven</p>	<p>2 sociaal-culturele verenigingen voor laagdrempelige, op praktische vaardigheden gerichte vormingsinitiatieven; 1 sportvereniging voor laagdrempelige, op praktische vaardigheden gerichte vormingsinitiatieven in sportgerelateerde bewegingsvormen; 2 verenigingen voor blinden en slechtzienden voor vormingsinitiatieven, gericht op het aanleren en trainen van praktische vaardigheden en het gebruiken van aangepaste technische hulpmiddelen; 1 een vereniging die wegwerken van laaggeletterdheid als doelstelling heeft door initiatieven die via begeleiding van leesgroepen en voorleesprojecten het leesklimaat en de leescultuur van kansengroepen bevorderen.</p> <p>Ondersteuning op basis van het Participatiedecreet</p>	<p>932.928,30</p>	<p>Dit blijft geregeld via het Participatiedecreet, wat een versnippering in stand houdt en weinig efficiënt is. De sportorganisatie hoort thuis bij de subsidieregeling van Sport Vlaanderen</p>	
---	---	-------------------	---	--

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Effectbeschrijving

Directe effecten voor de doelgroepen

Een geheel nieuw decreet maakt een hertekening van het landschap mogelijk, waarbij

- correcties kunnen gebeuren op de toegekende bedragen, wat in het voordeel kan zijn van spelers die nu tegen een decretaal plafond botsen
- nog meer ingezet wordt op een kwalitatieve benadering door de introductie van een beoordelingscyclus
- de werksoort wordt losgelaten wat de flexibilisering van de organisaties ten goede komt; zij kunnen nu kiezen uit 4 functies
- de sociaal-culturele functies worden geactualiseerd
- de versnippering van middelen en instrumenten wordt opgeheven, door de integratie van een categorie uit het Participatiedecreet, de inpassing van middelen uit de interne staatsvorming, de integratie van gesco- en DAC-middelen in de enveloppes
- er wordt gewerkt met 2 niveaus: landelijk en regionaal, die beide onder de Vlaamse bevoegdheid vallen.
- er wordt afgestapt van een aparte erkenningsprocedure
- een onbeperkt aantal organisaties kan instromen om de vijf jaar en er kan gemakkelijker uitgestroomd worden

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	Voordelen		nadelen	
	omschrijving	Schatting	omschrijving	schatting
128 aantal gesubsidieerde organisaties sociaal-cultureel werk	Organisaties worden gesubsidieerd op basis van de realisatie van minstens 2 of meer van de vier sociaal-culturele functies	64.000.000 Globale raming op basis van huidig budget: samenvoeging van decretale middelen, gesco, DAC en ISH		

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

Er wordt een beperkte aanpassing doorgevoerd in het decreet, wat resulteert in een lichte correctie van de ongewenste beleidseffecten. Dit gebeurt aan de hand van een nieuwe foto, die de tot op heden gehanteerde foto van 2001 bijstelt

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	Voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting ¹⁵	omschrijving	schatting
54 verenigingen	Verkrijgen van	22.900.000	Behoud van de	

¹⁵ Cijfers 2016

17 gespecialiseerde vormingsinstellingen	werkingssubsidies voor de uitbouw van de werking en de uitvoering van de opdrachten zoals beschreven in het huidige decreet Kwalitatieve en kwantitatieve normering is gecorrigeerd door een strengere uitstroomregeling, wat ruimte biedt voor instromers; bedragen zijn gebaseerd op recente foto van de volumes	4.745.000	specifieke werksoort of subsector	
3 syndicale vormingsinstellingen	Eventueel bepalen van niet-subsidieerbare activiteiten	1.766.000	Id.	
3 vormingsinstellingen voor personen met een handicap	s.q.	2.733.000	Id.	
1 federatie vormingsdiensten voor personen met een handicap	s.q.	767.300	Id.	
35 bewegingen	Kwalitatieve en kwantitatieve normering is gecorrigeerd door een strengere uitstroomregeling, wat ruimte biedt voor instromers	5.000.000	Beperkte subsidiëring voor instromers Nog te sterk wegen de kwantitatieve normen op de bepaling van de subsidiebedragen waardoor kwalitatief sterke verenigingen die niet op dergelijke basis werken benadeeld worden	

13 volkshogescholen	s.q.	9.000.000		
1 steunpunt	s.q.	1.400.000		
1 belangenbehartiger	s.q.	327.000		
6 verenigingen met een landelijke werking voor de ondersteuning van vormingsinitiatieven	s.q; met uitzondering van de sportvereniging die naar de sportgerelateerde regelgeving	933.000	Dit blijft geregeld via het Participatiedecreet, wat een versnippering in stand houdt en weinig efficiënt is. De sportorganisatie hoort thuis bij de subsidieregeling van Sport Vlaanderen	

8 Vergelijking van de opties

Er werd gekozen voor optie 2. Een nieuwe wetgeving is noodzakelijk om een nieuwe dynamiek mogelijk te maken in het gesubsidieerde veld. De inpassing van een aantal tot voorheen door het Participatiedecreet gesubsidieerde organisaties is een rationaliserende ingreep.

De efficiëntie van de ingezette middelen zal toenemen door deze nieuwe enveloppefinanciering. Organisaties worden meer dynamisch benaderd en beoordeeld doorheen de tijd. Het komt de kwaliteit en diversiteit van het al rijk geschakeerde landschap nog meer ten goede. Een soepeler instap- en uitstapregeling maakt een betere afstemming van de recente evoluties in het veld mogelijk.

9 Uitvoering

Er wordt gestreefd naar een inwerkingtreding van het nieuwe decreet op 1 januari 2018, gelijklopend met de opheffing van het decreet van 2003, behoudens de artikelen 2,18°, artikel 37 tot en met 41 en artikel 47bis.

Net zoals de organisaties betrokken waren bij de voorbereiding, zullen zij worden uitgenodigd voor informatiesessies. Op deze sessies zal de nodige duiding worden gegeven en de mogelijkheid worden geboden om begeleid te worden in de veranderende regelgeving. De administratie zal hiervoor samenwerken met het steunpunt Socius.

Voor de feitelijke indiening van de dossiers wordt gestreefd naar de oplevering van een e-platform uiterlijk tegen 31 december 2019, datum voor indiening van een beleidsplan voor de periode 2021-2025.

Vermits de wijze van subsidiëring van het nieuwe decreet een enveloppefinanciering betreft, heeft het nieuwe decreet geen weerslag op de begroting, behoudens de jaarlijkse aanpassing van de decretaal vermelde bedragen aan de evolutie van het prijsindexcijfer cf. de toepassing van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen..

De beheerskosten voor de correcte uitvoering zullen in vergelijking met de huidige beheerskosten stijgen: het aantal beoordelingscommissies stijgt (nu één). Elke commissie telt 10 à 12 leden. Zij komen om de vijf jaar minsten drie keer samen. Daarnaast treden ook visitatiecommissies in werking die minimaal 1 keer per beleidsperiode een bezoek ter plaatse afleggen. De daaraan verbonden kosten bestaan uit representatie- en verplaatsingskosten.

10 Administratieve lasten

Organisaties dienen in plaats van vijf keer, nu nog één keer een voortgangsrapport in, naast de nodige zakelijke bewijsstukken op jaarbasis.

De lastenvermindering voor de organisaties wordt geschat op 50%.

11 Handhaving

Het toezicht wordt uitgeoefend door de afdeling Sociaal-Cultureel Werk van het departement CJSB, die op elk moment de werking en de boekhouding van een organisatie kan onderzoeken. De subsidiëring voor sociaal-culturele organisaties gebeurt voor een beleidsperiode van telkens 5 jaar. De afdeling Sociaal-Cultureel Werk controleert minstens één keer per beleidsperiode de werking via een visitatiecommissie, die is samengesteld uit externe deskundigen en ambtenaren.

De subsidie kan worden verminderd, teruggevorderd en stopgezet.

12 Evaluatie

Er is geen evaluatie van het decreet voorzien.

De adviescommissie Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk heeft als opdracht een evaluatie op te zetten voor een kwaliteitsvol beoordelingsproces.

13 Consultatie

Op vraag van de Vlaamse minister van Cultuur werd in de loop van 2015 een beleidstraject opgestart. Op korte termijn werden de sector en de aanpalende sectoren bevroegd:

- **Vijf focusgroepen** hebben zich in november en december 2015 gebogen over vijf verschillende thema's: 1) doel, rollen en functies; 2) positie; 3) regionale culturele ruimtes; 4) participatie voor iedereen; 5) organisatieformats en professionaliteit. Op 1 maart 2016 leverde Socius een nieuwe landschapstekening aan.
- **Expertentafel:** Op 11 december 2015 vond een expertentafel met wetenschappers plaats. Aan de onderzoekers was vooraf de vraag gesteld om op basis van hun onderzoekswerk, aanbevelingen te formuleren voor een toekomstgericht Vlaamse beleid voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het Participatiedecreet. In totaal namen acht onderzoekers deel aan het gesprek. Vier onderzoekers leverden een schriftelijke bijdrage.
- **Stakeholdersbevraging** Tussen 8 december 2015 en 12 januari 2016 vonden vijf stakeholdersbevragingen plaats. Aan de organisaties, 'Netwerk tegen Armoede', 'Minderhedenforum',

'Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten', 'Demos' en 'FOV', was vooraf de vraag gesteld om op basis van hun expertise, aanbevelingen te formuleren voor een toekomstgericht Vlaams beleid voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het Participatiedecreet.

- **Sectormoment en online vragenplatform:** Op basis van de ideeën en standpunten uit de focusgroepen, de expertentafel en de stakeholdersbevragingen, werden de grote lijnen voor het nieuwe decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk uitgetekend door de Vlaamse minister van Cultuur, Sven Gatz, zijn kabinet en de administratie. Op 25 februari 2016 gaf de minister een toelichting over de nieuwe beleidsrichting voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het Kaaitheater in Brussel. Geïnteresseerden konden naar aanleiding van het infomoment tot en met 31 maart bijkomende vragen stellen via een online formulier. De vragen werden online beantwoord, geclusterd volgens thema.
- **Conceptnota('s):** Het afgelegde traject resulteerde in een conceptnota die een nieuw beleidskader voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk introduceert, de bouwstenen vastlegt en die als basis dient voor voorliggend legistiek stuk. De conceptnota werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 15 april 2016.

In oktober 2015 dienden de Vlaamse volksvertegenwoordigers Bart Caron en Marius Meremans elk een conceptnota voor een nieuwe regelgeving in. Zij maakten een evaluatie van het Decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk van 4 april 2003 en pleiten op basis daarvan voor een nieuw decreet. In april 2016 dienden ook de volksvertegenwoordigers Yamilla Idrissi, Katia Segers en Tine Soens een conceptnota in. Ook zij baseerden zich op een diepgaande evaluatie van het huidige kader en pleiten eveneens voor een nieuw decreet.

Deze conceptnota's hebben heel wat raakpunten met de conceptnota die door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Ze hanteren gelijklopende uitgangspunten en ontwikkelen verwante voorstellen, telkens met lichte nuanceverschillen. Ze werden ondersteund, aangevuld en genuanceerd tijdens de hoorzitting van de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media waarop belangrijke actoren hun visie konden uiteenzetten.

- **Consultatie Vlaamse Regering:** inzake algemene principes via de conceptnota van 15 april 2015.
- **Advies SARC:** In haar advies op eigen initiatief van 17 mei 2016 formuleerde de SARC een aantal inhoudelijke opmerkingen op de conceptnota.
- **Consultatie van de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement**
 - o Hoorzitting van 12 juni 2016
 - o Gedachtewisseling: zitting van 19 juni 2016

14 Contactinformatie

Departement Cultuur, jeugd, Sport en Media
Afdeling Sociaal-cultureel Volwassenenwerk

Gerda Van der Plas

Afdelingshoofd

T +32 2 553 4215

M +32 476 324797

Gerda.vanderplas@cjsm.vlaanderen.be

Sofie Taghon
Adviseur
T +32 2 553 42 65
sofie.taghon@cjsm.vlaanderen.be

Barbara Beusaert
Adjunct van de directeur
T +32 2 553 42 25
barbara.beusaert@cjsm.vlaanderen.be

